

TIOLLAR ƏSASINDA ALINAN SULFİDLƏRİN ANTİKORROZIYA XASSƏLƏRİ

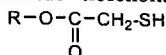
A.Ə. Eyvazova, Q.Z. Hüseynov

Bakı Dövlət Universiteti

eyvazovaysu99@gmail.com

Ədəbiyyat məlumatlarına əsasən sulfidlər sürtkü yağlarının antikorroziya xassəsini yaxşılaşdırırlar.

Müxtəlif quruluşa malik sulfidlərin sintezi və onların quruluşları ilə antikorroziya xassələri arasındakı asılılığı öyrənmək baxımından tiolların törəmələrinin sürtkü yağlarına aşqar kimi tədqiqi əhəmiyyət kəsb edir. Belə ki, molekulalarında yüksək reaksiya qabiliyyətinə malik merkapt qrupun olması tiollardan başlanğıc maddələr kimi istifadə etməklə müxtəlif sulfidlər sintez etməyə imkan verir. Məsələn, qələvi mühitdə tiofenollar ArSH , merkaptanlar RSH və

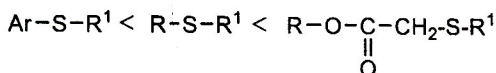

merkaptosirkə turşusunun efirləri $\text{R}-\text{O}-\overset{\text{O}}{\underset{\text{O}}{\text{C}}}-\text{CH}_2-\text{S}-\text{R}^1$ tərkiblərində mütəhərrik halogen atomu olan maddələrlə qarşılıqlı təsirdə olub, müvafiq olaraq $\text{Ar}-\text{S}-\text{R}^1$, $\text{R}-\text{S}-\text{R}^1$ və

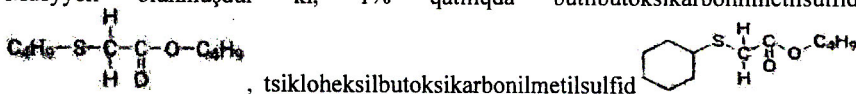
$\text{R}-\text{O}-\overset{\text{O}}{\underset{\text{O}}{\text{C}}}-\text{CH}_2-\text{S}-\text{R}^1$ tipli sulfidlər əmələ gətirirlər; bundan başqa, tiolların molekulalarında ikiqat rabitəsi olan maddələrlə qarşılıqlı təsiri nəticəsində müxtəlif quruluşa malik sulfidlər əmələ gəlir.

Sulfidlərin vazelin və M-11 sürtkü yağlarının antikorroziya xassəsinə təsirinin öyrənilməsi onların quruluşları ilə effektləri arasındakı asılılığı müəyyənləşdirməyə imkan verir.

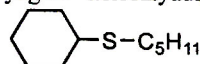
Tədqiq olunan sulfidlərin antikorroziya xassəsinin artmasını aşağıdakı ardıcılıqla göstərmək olar:

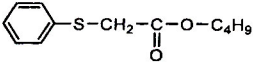
Müəyyən olunmuşdur ki, 1% qatılıqda butilbutoksikarbonilmetilsulfid

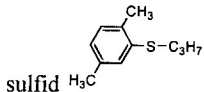

və benzilbutoksikarbonil-metilsulfid M-11 sürtkü yağını korroziyadan qoruyurlar. Bunun əksinə olaraq, amilsikloheksil sulfid

molekulunda mürəkkəb efir qrupu olan sulfidlərlə müqayisədə zəif antikorroziya xassəsi göstərir. Tiofenollardan alınan

fenilbutoksikarbonilmetilsulfid və propil-2,5-dimetilfenil

isə olduqca zəif antikorroziya xassəsinə malikdirlər.

Qeyd olunanlardan aydın olur ki, maddələrin quruluşları ilə antikorroziya xassələri arasındakı asılılığın öyrənilməsi sürtkü yağları üçün effektiv aşqarlar almaq məqsədilə məqsədyönlü sintezlər aparmağa imkan verir.